

راهکارهای تعاونی برای کشورهای در حال توسعه

○ مترجمان: کریم حبیب پورگتایی و ابوالقاسم شریف زاده

۱۹۶۶ برگزار شد، تصمیم گرفته شد تا پیشنهاداتی مسطمتن پیرامون نقش تعاونی‌ها در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای در حال توسعه ارائه گردد. که پس از آن نیز تصمیم بر این شد که این پیشنهادات به صورت توصیه نامه درآیند. به دنبال آن در روز بیست و پنجم ژوئن سال ۱۹۶۶، توصیه‌های زیر که می‌توان از آنها به عنوان توصیه نامه تعاونی (در کشورهای در حال توسعه) در سال ۱۹۶۶ استناد کرد مطرح شد:

الف - زمینه:

۱- این توصیه نامه برای تمامی انواع تعاونی‌ها اعم از تعاونی‌های مصرف، تعاونی‌های یکپارچگی اراضی، تعاونی‌های تولید کشاورزی، تعاونی‌های تهیه و توزیع روستایی، تعاونی‌های بازاریابی کشاورزی، تسعاونی‌های ماهیگیری، تعاونی‌های

سال ۱۹۶۶ و از سوی عده‌ای از کارشناسان و حضار صاحب نظر در زمینه تعاونی مطرح و ارائه گردید. این توصیه نامه در سه بخش اصلی: (۱) زمینه، (۲) اهداف، سیاست گذاری در زمینه تعاونی‌ها و (۳) روشهای اجرای سیاستهای پیرامون تعاونی‌ها و چند بند فرعی در سایر زمینه‌های مرتبط تشکیل شده است.

راهکارهای تعاونی (برای کشورهای در حال توسعه):

پیشنهاداتی راجع به نقش تعاونی‌ها در توسعه اقتصادی و اجتماعی در کشورهای در حال توسعه:

کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار: در پی جلسه‌ای که توسط سازمان دولتی وابسته به دفتر بین‌المللی کار در پنجاهمین نشست آن در تاریخ ژوئن

از آغاز پیدایش نهضت تعاونی در جهان به سال ۱۸۴۴ توسط پیشگامان منصف در انگلستان، تعاونی‌ها و بخش تعاون فراز و نشیب بسیاری را طی کرده است. تعاونی‌ها در طول این دوره در برخی کشورها نظیر کشورهای آمریکای لاتین، آسیای شمالی، آسیای میانه و به قولی اکثر کشورهای در حال توسعه نتوانستند آن طوری که از آنها انتظار می‌رفت به موفقیت چندانی نائل آیند. در مجموع تعاونی‌ها در کشورهای اخیر برای این که بتوانند به اهداف، اصول و ماهیت خود جامه عمل بپوشانند به سیاستها و خط مشی‌های مشخص و مدون نیاز دارند. گزارش حاضر حاوی توصیه‌هایی برای تعاونیها در کشورهای در حال توسعه می‌باشد که به دنبال پنجاهمین نشست دفتر بین المللی کار در تاریخ ۲۵ ژوئن

کشف و حذف موادی از قوانین و مقرراتی که با اعمال تبعیض، اثرات منفی بر توسعه تعاونی‌ها بر جای خواهند گذاشت. برای نمونه در زمینه‌های مالیات یا تخصیص مجوز و سهمیه‌ها و یا از طریق عدم توجه به ماهیت ویژه تعاونی‌ها و نیز مقررات خاص فعالیت تعاونی‌ها،

اجتناب از شمول این مواد در قوانین و مقررات آتی،

لزوم وجود قوانین و مقرراتی که منحصرأ به تشکیل و کارکرد تعاونی‌ها و نیز حمایت از حقوق قانونی آنها بیانجامد.

چنین قوانین و مقرراتی باید در هر صورت تبصره‌هایی را پیرامون موضوعات زیر شامل گردند:

تعریف و توصیفی پیرامون یک تعاونی که حامل ویژگیهای ضروری‌اش باشد. یعنی این که آن انجمن از افرادی باشد که به طور داوطلبانه به منظور دستیابی به یک هدف مشترک از طریق تشکیل یک سازمانی که به طور دموکراتیک اداره می‌شود دور هم جمع شوند. در این قبیل شرکتها، تمامی اعضاء در امور شرکت مشارکت فعال داشته و تمامی آنها در تأمین سرمایه مورد نیاز شرکت، قبول ریسک و دریافت منافع حاصله از آن، سهم برابر دارند.

شرح اهداف یک تعاونی و رویه‌های لازم برای تشکیل، ثبت، اصلاح قوانین و انحلال آن،

شرایط عضویت نظیر حداکثر قیمت هر سهم، مبلغ لازم التأدیبه، زمان پرداخت کامل حق عضویت و حقوق و وظایف اعتبار باید با جزئیات بیشتری در آیین نامه‌های تعاونی‌ها وارد گردند.

روشهای اداره، مدیریت و حسابرسی درونی و نیز رویه‌های تشکیل و کارکرد سازمانهای ذیصلاح حمایت از اسم تعاونی سازمان متصدی حسابرسی خارجی

گذارند که بر اساس آن تعاونیها از کمکها و حمایت‌های لازم از قبیل اقتصادی، مالی، فنی، قانونی و نظایر آنها، بدون تأثیر گذاری بر استقلال آنها برخوردار گردند.

در اتخاذ چنین سیاستهایی ضروری است که شرایط اقتصادی و اجتماعی و دسترسی به منابع و نقشی که تعاونی‌ها می‌توانند در توسعه کشورهای مربوط ایفا نمایند، مورد لحاظ قرار بگیرند.

این سیاستها باید با برنامه‌های توسعه منسجم گردند.

این سیاستها باید مورد بررسی و تجدید نظر قرار گرفته و همگام با تحولات در نیازهای اقتصادی و اجتماعی و نیز پیشرفت فنی باشد.

تعاونی‌های موجود می‌بایست در تدوین و تا جایی که ممکن است در اجرای این سیاستها شرکت داده شوند.

نهضت تعاونی باید با سازمانهایی که هدف مشترک دارند همکاری کند.

دولتها بایستی تعاونی‌ها را در تنظیم برنامه‌های اقتصاد ملی و دیگر ابزارهای کلی حداقل در موافقی که این برنامه‌ها و ابزارها بر فعالیتهای تأثیر می‌گذارد دخالت دهند. تعاونی‌ها همچنین باید در اجرای این برنامه‌ها و ابزارها تا جایی که موافق با خصوصیات ضروری آنها می‌باشد دخالت داده شوند.

به منظور تحقق و دستیابی به اهدافی که در بندهای ۷ و ۹ و نیز شرح آنها گذشت تقویت و توانمند سازی فدراسیونهای تعاونی در جهت نمایندگی از شرکتهای تعاونی عضو در سطوح محلی، منطقه‌ای و ملی ضروری به نظر می‌رسد.

ج - روشهای اجرایی کمک به تعاونی‌ها:

۱- قانون گذاری:

• اتخاذ و به کارگیری تمامی ابزارهای مناسب اعم از مشاوره با تعاونی‌های موجود به منظور:

خدمات، تعاونی‌های صنایع دستی، تعاونی‌های تولیدی کارگران (کار)، تعاونی‌های مقاطعه کاری، شرکتها و بانک‌های تعاونی پس‌انداز و اعتبار، تعاونی‌های مسکن، تعاونی‌های حمل و نقل، تعاونی‌های بهداشت صدق می‌کند.

ب - اهداف سیاست گذاری در زمینه تعاونی‌ها:

تشکیل و رشد تعاونی‌ها باید به عنوان یک ابزار مهم در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نیز توسعه منابع انسانی در کشورهای در حال توسعه مورد لحاظ قرار گیرد.

به ویژه، تعاونی‌ها باید به عنوان یکی از ابزارهای مؤثر در موارد زیر تلقی گردند:

بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی افراد با منابع و فرصت‌های محدود و نیز تشویق روحیه ابتکار آنها،

افزایش منابع سرمایه‌های فردی و ملی از طریق تشویق آنها به صرفه جویی و پس انداز، کاهش رباخواری و به کارگیری درست اعتبار،

کمک به اقتصاد، نظارت بیشتر کنترل دموکراتیک فعالیتهای اقتصادی و توزیع عادلانه درآمد،

افزایش درآمد ملی، درآمدهای حاصل از صادرات و ایجاد اشتغال از طریق بهره برداری بهینه از منابع. برای نمونه اجرای نظامهای اصلاح اراضی و اسکان منجر به آن خواهد شد که نواحی -بدیدی به زیر کشت رفته و در توسعه صنایع مدرن، ترجیحاً پراکنده، به فرآوری مواد خام محلی کمک شود.

بهبود شرایط اجتماعی و عرضه خدمات اجتماعی نظیر مسکن، بهداشت، آموزش و ارتباطات،

کمک به افزایش سطح دانش عمومی و فنی اعضاء.

حکومت‌های کشورهای در حال توسعه باید سیاست نوینی را تدوین و به اجرا

از مالیاتها نیز باید فراهم شوند به ویژه به منظور کمک به تأمین مالی تعاونی‌ها.

تسهیلات اعلنی در زمینه آموزش و گسترش تعاونی‌ها.

وظایف معین و تعریف شده به نفع عموم مردم ارائه شود.

در جایی که ارائه چنین کمکهایی از جانب نهضت تعاونی مقدور نیست، ارائه آنها می‌تواند کاملاً از سوی دولت و مؤسسات دولتی و نیز از طرف مؤسسات بخش خصوصی صورت گیرد.

بخشش‌ها و یا معافیت‌های مالیاتی باید منوط به شرایطی باشند که قوانین و مقررات مقرر داشته و نیز استفاده از این کمکه‌ها، میزان آنها و شرایط ضمانت وام‌ها و اعتبارات باید در هر مورد مشخص شوند.

سازمان متصدی، باید تضمین کند که نحوه استفاده از کمک مالی در مورد یک وام و نیز بازپرداخت آن به اندازه کافی مورد نظارت قرار می‌گیرد.

ارائه کمک مالی به تعاونی‌ها از محل منابع دولتی و نیمه دولتی می‌بایست از کانال یک بانک تعاونی در سطح ملی و یا در غیر این صورت دیگر مؤسسه تعاونی مرکزی که بتواند مسئولیت مصرف و در مواقع لزوم بازپرداخت آن را بر عهده گیرد صورت گیرد. از طرفی تا تشکیل چنین مؤسسه‌ای ارائه این کمکه‌ها می‌تواند مستقیماً به خود این تعاونی‌ها انجام پذیرد.

با توجه به بند دوم از توصیه بیستم، کمک مالی ارائه شده از سوی مؤسسات خصوصی می‌بایست مستقیماً به خود تعاونی‌ها ارائه گردد.

۴- کمک اداری:

ضروری است که مدیریت و اداره تعاونی‌ها، در آغاز، به دست خود اعضا و افراد منتخب آنها بیافتد و در مواقع لزوم و طبیعتاً تنها در دوره آغازین نیز سازمانی ذیصلاح به مساعدت تعاونی‌ها در دستیابی

تشکیل و رشد تعاونی‌ها باید به

عنوان یک ابزار مهم در توسعه

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نیز

توسعه انسانی در کشورهای در حال

توسعه مورد لحاظ قرار گیرد.

تلویزیون و سایر وسایل ارتباط جمعی. البته این اقدامات باید با شرایط ویژه هر کشوری انطباق داده شوند.

ارائه برنامه‌های آموزشی هم باید به صورت آموزش فنی مناسب و هم به صورت آموزش در زمینه اصول و روشهای تعاونی به افرادی که جزو مسئولان اداری تعاونی‌ها هستند و تا جایی که ضروری است و همچنین اعضای کارکنان، مشاوران و مبلغان تعاونی‌ها صورت گیرد.

در جایی که تسهیلات موجود ناکافی است دانشکده‌ها و آموزشگاههای ویژه‌ای باید به منظور فراهم نمودن چنین آموزشی تأسیس گردند که در آنها معلمان، رهبران ویژه نهضت تعاونی از مواد آموزشی منطبق با نیازهای کشور برخوردار گردند. اگر چنین نهادهای ویژه‌ای تشکیل نشدند می‌بایست که دروس ویژه‌ای در زمینه تعاون در برنامه درسی مؤسساتی نظیر دانشکده‌های حسابداری، علوم اداری و علوم بازرگانی گنجانده شود.

اجرای برنامه‌های ویژه آموزش علمی.

۳- حمایت مالی از تعاونی‌ها

چنین کمکهایی نباید هیچ نوع تعهدی را در قبال تعاونی‌ها به همراه داشته باشد بلکه باید طوری طراحی شود که به ترغیب ابتکار و تلاش اعضای تعاونی‌ها منجر شود.

این کمکه‌ها بایستی در زمینه ضمانت از وام و اعتبار نیز صورت پذیرد.

زمینه بخشش یا تخفیف و یا معافیت

(مستقل) و راهنمایی تعاونی‌ها و نیز اعمال قوانین و مقررات.

رویه‌های فراهم شده برای یک چنین قوانین و مقرراتی به ویژه رویه‌های ثبت می‌بایست تا حد ممکن ساده و عملی بوده تا مانع از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها نگردند.

قوانین و مقررات مرتبط با تعاونی‌ها بایستی آنها را توانمند سازند تا که به تشکیل اتحادیه مبادرت ورزند.

۲- آموزش و کارآموزی:

به کارگیری ابزارهایی در جهت اشاعه دانش، اصول، روشها، امکانات برای رفع محدودیتهای تعاونی‌ها به صورتی گسترده در میان مردم کشورهای در حال توسعه.

ارائه آموزشهای لازم در زمینه موضوع مورد نظر نه تنها در آموزشگاهها، کالجها و دیگر مراکز ویژه تعاونی‌ها، بلکه همچنین در نهادهای آموزشی نیز باید صورت پذیرد:

دانشگاهها و مراکز آموزش عالی.

کالج‌های تربیت معلم.

آموزشگاههای کشاورزی و دیگر مؤسسات آموزش حرفه‌ای و مراکز آموزش کارگران.

مدارس راهنمایی

مدارس ابتدایی

به منظور گسترش تجربه عملی در زمینه اصول و روشهای تعاونی، تعاونی‌های آموزشگاهی در مدارس و دانشکده‌ها باید مورد تشویق قرار گیرند.

سازمانهای کارگری و انجمنهای صنایع دستی باید به اجرای برنامه‌های گسترش تعاونی‌ها ترغیب و کمک نمایند.

انجام اقدامات لازم در سطح محلی، جهت آشناسازی جوانان با اصول، روشها و امکانات تعاونی‌ها.

استفاده کامل از رسانه‌های آموزشی نظیر کتابهای درسی، سخنرانیها، سمینارها، گروههای بحث و مطالعه، آموزشگران سیار، جراید، فیلمها، رادیو،

و پاداش دهی به کارکنان ذیصلاح .
تربیت و آرایش افراد ذیصلاح تعاونی
در مقام راهنمایی و نصیحت.

عموماً تعاونیها باید به نصایح و راهنماییهای تن دهند که برای خود مختاری و مسئولیتهای اعضاء، واحدها و کارکنان و نیز موضوعات مربوط به مدیریت و اداره، همراه با موضوعات فنی آنها احترام قائل شوند.

این گونه نصایح و راهنماییها ترجیحاً باید از طرف یک فدراسیون تعاونی و یا یک سازمان ذیصلاح صورت گیرد.

۵- نظارت و مسئولیت اجرا:

طراحی تعاونیها باید به گونه‌ای صورت پذیرد که تضمین نمایند فعالیتهاشان را مطابق با اهدافی که برای دستیابی به آنها تشکیل شده‌اند و نیز طبق قانون به اجرا می‌گذارند.

امر نظارت می‌بایست ترجیحاً در تصدی یک فدراسیون تعاونی و یا یک سازمان ذیصلاح باشد.

مسئولیت حسابهای تعاونیهای وابسته به یک فدراسیون باید در اختیار خود آن فدراسیون باشد. از طرفی تا زمان تشکیل این فدراسیون ذیصلاح و یا در مواقعی که و یا شرکت مستقل ذیصلاح می‌بایست مسئولیت این کار را بر عهده گیرد.

راهکارهای مورد اشاره در بندهای ۲۷ و ۲۸ این توصیه نامه باید در جهت اهداف ذیل طراحی و اجرا شوند:

○ تضمین مدیریت و اداره مناسب تعاونیها.

○ فراهم آوردن فرصت ارائه برنامه‌های آموزشی و کارآموزی به مسئولین و اعضاء کارکنان تعاونیها از طریق عمل و آزمایش انتقادی اشتباهات.

کارکردهایی همچون گسترش تعاونیها، فراهم آوردن برنامه‌های آموزشی در زمینه تعاونیها و نیز ارائه برنامه‌های کارآموزی به مسئولان و اعضاء کارکنان تعاونیها و کمک به سازمان و کارکرد

آنها، ترجیحاً بایستی توسط یک ارگان مرکزی و با هدف تضمین کنش منسجم صورت گیرند.

اجرای این کارکردها ترجیحاً باید در اختیار یک فدراسیون تعاونی باشد. از طرفی تا زمان تشکیل چنین سازمانی یک سازمان ذیصلاح می‌تواند مسئولیت این کار را بر عهده بگیرند.

کارکردهای اشاره شده از این توصیه نامه، باید تا جایی که ممکن است، به عنوان کار تمام وقت اجراپذیر شوند.

افرادی باید این کارکردها را به اجرا در آورند که از برنامه‌های کارآموزی برخوردار گشته باشند. این گونه برنامه‌های آموزشی باید توسط نهادهایی ویژه و یا در حد لزوم از طریق دروسی خاص در آموزشگاهها و دانشکده‌های مربوط ارائه شوند.

سازمانی ذیصلاح باید با جمع آوری و انتشار حداقل سالی یک بار آمار پیرامون میزان فعالیت و رشد تعاونیها در اقتصاد ملی گزارش تهیه نماید.

در مواقعی که خدمات فدراسیونهای تعاونی و یا نهادهای موجود به اندازه کافی پاسخگوی تحقق مبادله تجربه و انتشار نیست، تشکیل نهادهای ویژه که به کل کشور و با چندین منطقه خدمت برسانند ضروری می‌باشد.

۶- همکاری بین المللی

اعضاء باید با بیشترین حد ممکن به فراهم آوردن کمک و شکل‌گیری تعاونیها در کشورهای در حال توسعه کمک نمایند.

چنین همکاریهایی می‌بایست در موارد زیر صورت پذیرد:

میان کشورهای در حال توسعه میان کشورهای یک منطقه خاص به ویژه در داخل چارچوب سازمانهای منطقه‌ای.

میان کشورهای در حال توسعه و کشورهای که نهضت تعاونی در آنها از

سابقه‌ای طولانی برخوردار است.

ضروری است که کمک سازمانهای تعاونی در سطح ملی باید به چنین همکاریهایی اختصاص یابد به ویژه به منظور ایجاد هماهنگی بین تلاش بین‌المللی، سازمانهای تعاونی در سطح بین‌المللی و دیگر مؤسسات بین‌المللی علاقمند.

این همکاری باید به موارد زیر گسترش یابد: افزایش ارائه مساعدت فنی به نهضت تعاونی کشورهای در حال توسعه. این کار تا جایی که امکان دارد بهتر است از طریق برنامه‌های مؤسسات گوناگون دولتی و غیردولتی صورت پذیرد.

تهیه و ارائه اطلاعات، کتابهای درسی، کمکهای آموزشی سمعی و بصری و سایر مواد مشابه به منظور کمک به اجرای قانون و دستور العملهای بخش تعاونی و آموزش مسئولان و کارکنان ذیصلاح تعاونیها.

مبادله کارکنان ذیصلاح و شایسته.

اعطای کمکهای مالی.

برگزاری سمینارهای بین‌المللی و گروههای بحث و گفتگو.

مبادله کالاها و خدمات میان تعاونیها.

انجام تحقیق سیستماتیک در زمینه روشهای کار و مسائل نهضت تعاونی در کشورهای در حال توسعه.

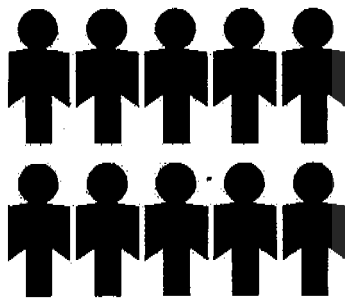
موارد خاص مربوط به نقش

تعاونیها در رفع مسائل ویژه

به رسمیت شناختن این موضوع که تعاونیها، در شرایط مطمئن، نقش ویژه و مؤثری را در حل مسائل خاص کشورهای در حال توسعه بازی می‌کنند.

پیشنهاداتی که استفاده انواع مختلف تعاونیها را در اجرای موفق اصلاحات اراضی و نیز بهبود سطح زندگی بهره‌برداران خاطر نشان می‌سازند، در ضمیمه ذیل آورده شده‌اند.

**کشورهای در حال توسعه باید سیاست
نوبنی را تدوین و به اجرا گذارند که
براساس آن تعاونیها از کمکها و
حمایت‌های لازم از قبیل اقتصادی،
مالی، فنی، قانونی و نظایر آنها، بدون
تأثیرگذاری بر استقلال آنها برخوردار
گردند.**

جایی که لازم است مورد حمایت قرار
بگیرند تا خودشان به طور داوطلبانه به
تشکیل تعاونی‌های مقاطعه کاری
(بیمانکاری) اقدام نمایند.

تعاونی‌های کشاورزی باید در نواحی
مختلفی که اصلاحات ارضی در آنها به
اجرا درآمده است، فعالیت هایشان را بنا
یکدیگر ترکیب نمایند تا از این لحاظ
صرفه جویی شود.

مبادله و اشاعه اطلاعات در زمینه
روشها، امکانات و محدودیتهای تعاونی‌ها
در رابطه با اصلاحات ارضی باید با تمامی
ابزارهای ممکن مورد تشویق و حمایت
قرار گیرد به طوری که تجربه حاصله در
اختیار بیشترین تعداد از کشورها قرار
گیرد.

نسبت بلکه نحوه سازماندهی بهره
برداران از نظامهای کشت و بهره برداری
تعاونی ضروری می‌باشد.

تشکیل شرکتهای تعاونی همچنین باید
در ارتباط با طرحهای عمران اراضی مورد
توجه قرار گیرد.

تشکیل شرکتهای تعاونی پس انداز و
اعتبار و همچنین بانکهای تعاونی باید در
میان بهره برداران از اصلاحات اراضی و
نیز میان کشاورزان کوچک با هدف تأمین
موارد زیر مورد تشویق قرار گیرد.

فراهم نمودن اعتبار برای کشاورزان به
منظور خرید وسایل کار و دیگر
احتیاجات.

تشویق و مساعدت کشاورزان به پس
انداز و انباشت سرمایه.

پرداخت اعتبار و افزایش پس انداز، به
خانوارهای کشاورز اعم از کارگران
روزمرد که معمولاً هیچ نوع دسترسی به
منابع رسمی اعتباری ندارند.

آسان سازی و اجرای طرحهای ویژه
پرداخت اعتبار دولتی از طریق یک کانال
مؤثر وام دهی به بهره برداران و نظارت
دقیق بر نحوه مصرف این وامها و نیز
بازپرداخت به موقع آنها.

تشویق به توسعه تعاونی‌های تهیه و
توزیع، بازاریابی و چند منظوره به منظور:

خرید مشترک و عرضه نهاده‌های
کشاورزی با کیفیت مناسب.

عرضه احتیاجات اساسی خانگی برای
تمامی گروههای کاری کشاورزی.

تولید، فرآوری و بازاریابی مشترک
تولیدات کشاورزی.

تشویق به توسعه تعاونی‌هایی که سایر
خدمات نظیر استفاده مشترک از ماشین
آلات کشاورزی، برق رسانی، خدمات، دفع
آفات و نیز خدمات دام پزشکی، دامداری،
نسیه‌لات آبیاری و بیمه دام و محصولات
را ارائه می‌دهند.

به منظور بهبود فرصتهای شغلی شرایط
کار و درآمد، کشاورزان بی زمین باید تا

ضمیمه:

در زمینه اهمیت تعاونی‌های عنوان
یکی از ابزارهای ارتقاء پیشرفت اقتصادی
و اجتماعی جامعه و نیز نقشی که در
شرکت دادن جمعیت روستایی در فرایند
توسعه دارند و همچنین در زمینه ارزش
آموزشی و فرهنگی آنها، تعاونی‌ها
می‌بایست به عنوان عامل یک نقش عمده
در اجرای برنامه‌های اصلاحات ارضی در
نظر گرفته شوند.

تعاونی‌ها باید یکی از ابزارهای ارزیابی
مسائل و منافع جمعیت روستایی در
برنامه ریزی و نیز فراهم آورنده ابزارها و
امکانات لازم برای اصلاحات ارضی تلقی
گردند. آنها همچنین باید به عنوان کانال
انتقال اطلاعات میان کشاورزان و نیز آگاه
نمودن آنها از اصول، اهداف و روشهای
این اصلاحات عمل نمایند.

توجه ویژه‌ای نیز باید به توسعه اشکال
مناسب تعاونی‌ها، مطابق با انگاره‌ها و
جنبه‌های گوناگون اصلاحات ارضی
صورت گیرد. آنها باید کشاورزان را
توانمند ساخته تا مزارع خود را به طور
مؤثر و کارآمدتر اداره نمایند و بیشترین
امکان را برای ابتکار و مشارکت اعضاء
فراهم آورند.

در جایی که لازم است به اشکال
داوطلبانه کاربری ارضی مناسب در قالب
تعاونی تشویق و ترغیب شوند این اشکال
تعاونی طیف وسیعی از فعالیت‌ها اعم از
سازماندهی خدمات معین و انجام
فعالیتهای زراعی، به طور مشترک تا
یکپارچگی کامل زمین، نیروی کار و
وسایل و امکانات کار را شامل می‌گردند.

هر کجا که لازم بود ادغام داوطلبانه
زمینهای پراکنده و قطعه قطعه از طریق
تعاونی‌ها باید مورد تشویق و حمایت قرار
گیرد.

در مواردی که ابزارهایی برای انتقال
مالکیت و یا تقسیم مالکینهای بزرگ به
کار گرفته می‌شوند انجام بررسی مناسب